

Briselē, 7.12.2016.
COM(2016) 941 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

IZGLĪTĪBAS UZLABOŠANA UN MODERNIZĒŠANA

IZGLĪTĪBAS UZLABOŠANA UN MODERNIZĒŠANA

Augstas kvalitātes izglītība visiem

1. Izglītībai ir stratēģiska nozīme mūsu sabiedrībai un ekonomikas attīstībai

Eiropas labklājības un dzīvesveida pamatā ir tās lielākā vērtība — tās iedzīvotāji. Mainīgā sabiedrībā un globālas konkurences apstākļos kvalitatīvai izglītībai ir izšķiroša nozīme ES, lai nodrošinātu turpmāku sociālo kohēziju, konkurētspēju un ilgtspējīgu izaugsmi. Lai sasniegtu mērķus attiecībā uz darbvietām, izaugsmi, ieguldījumiem un konkurētspēju, kuras pamatā būtu sociālā taisnīguma principi, ir būtiski ieguldīt jauniešos. Viens no labākajiem ieguldījumiem, kādu sabiedrība var veikt, ir visiem pieejamas augstas kvalitātes izglītības nodrošināšana.

Visiem pieejama kvalitatīva izglītība ir sociālās kohēzijas un atvērtas sabiedrības pamats. Kvalitatīva izglītība nozīmē daudz vairāk nekā tikai ieguldījumu ekonomikā. Tā ir svarīga personiskai, sociālai un profesionālai izaugsmei, kā arī nodarbināmībai visas dzīves garumā. Turklāt tā var būt viens no efektīvākajiem veidiem, kā risināt sociāli ekonomisko nevienlīdzību un veicināt sociālo iekļaušanu. Lai sasniegtu šos mērķus, izglītības sistēmām ir jābūt pieejamām un jāsniedz vienādas iespējas visiem – neatkarīgi no personas izcelsmes –, kā arī jāsniedz augstas kvalitātes rezultāti.

Izglītības un apmācības sistēmas Eiropā sniedz labus rezultātus... Dalībvalstis galvenokārt ir atbildīgas par savām izglītības un apmācības sistēmām, un daudzas no valstīm gadu gaitā ir veikušas nozīmīgas reformas un salīdzinošu izvērtēšanu. Eiropa ir guvusi ievērojamus panākumus, kopumā uzlabojot izglītību. Par to liecina, piemēram, arvien pieaugošais to jauniešu īpatsvars, kuri absolvē augstskolas, kas nozīmē, ka stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķis 40 % apmērā ir sasniedzams. Tāpat liels sasniegums ir tas, ka izglītību priekšlaicīgi pametušo skaits laikposmā no 2005. līdz 2015. gadam ir samazinājies par 30 %, līdz ar ko ES vidējais rādītājs šobrīd ir 11 %.

... taču tas nav iemesls pašapmierinātībai. Nesenais ESAO *PISA* apsekojums¹ apstiprina, ka lielai daļai no 15 gadus veco skolēnu ir pārāk vājas pamatprasmes lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs un ka uztraucošā kārtā rezultāti ir sliktāki nekā 2012. gadā. Starpvalstu salīdzinājumi liecina, ka dažām dalībvalstīm ir jāsamazina to skolēnu īpatsvars, kuriem ir ļoti zems pamatprasmju līmenis (proti, dažās dalībvalstīs šis īpatsvars pārsniedz 30 %). Attiecībā uz nodarbinātības iespējām ir nepieciešams lielāks progress, lai līdz 2020. gadam sasniegtu ES kritēriju attiecībā uz jauno absolventu nodarbinātības līmeni 82 % apmērā. Patlaban šis īpatsvars ir tikai 77 % apmērā. Vēl viens svarīgs jautājums ir tas, ka daudzi jaunieši pārāgri pamet skolu, neiegūstot oficiālu kvalifikāciju, — tas ir jo īpaši aktuāli citās valstīs dzimušo skolēnu grupā, kur mācības priekšlaicīgi pārtraukušo īpatsvars ir 19 % apmērā. Šie pierādījumi liecina par nepieciešamību uzlabot izglītības un apmācības sistēmu sniegumu un rezultātus. Arī nesenis bēgļu pieplūdums pieprasa tūlītēju rīcību un efektīvu integrācijas stratēģiju.

Izglītības kvalitātei vajadzētu kļūt par realitāti visiem skolēniem. Īpašas bažas rada tas, ka zemus sasniegumus uzrādošo studentu vidū ir pārāk liels skaits studentu no neaizsargātas sociālekonomiskās vides. Vēl viens izaicinājums ir piedāvāt vienlīdzīgu izglītības kvalitāti visā ES, tostarp attālākajos rajonos. Tas norāda uz to, ka pastāv risks, ka izglītības sistēmā var rasties plaša. Izglītība ir unikāla iespēja novērst

¹ <http://www.oecd.org/pisa/>.

sociālekonomiskās atšķirības un dzimumu stereotipus un nodrošināt, ka neviens netiek atstāts novārtā. Tomēr šobrīd Eiropas izglītības sistēmas šo potenciālu neizmanto pietiekami efektīvi.

Izglītības sistēmas ir jāmodernizē, un izglītības kvalitāte ir nepārtraukti jāuzlabo. Globalizācija un tehnoloģiju attīstība paver jaunas izglītības un darba iespējas. Tikai viena ceturtdaļa skolēnu Eiropā mācās pie digitāli kompetentiem skolotājiem². Digitālā pārveide maina arī darba tirgu un nosaka jaunus iemaņu kopumus. Turklāt digitālās tehnoloģijas piedāvā jaunas mācību metodes, ja ir nodrošināta pietiekama piekļuve šīm tehnoloģijām. Lai gūtu labumu no minētajām tendencēm, izglītības un apmācības sistēmām ir labāk jāpielāgojas šai mainīgajai realitātei. Augstas kvalitātes izglītība ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu jauniešiem nepieciešamās zināšanas, attieksmi, prasmes un nostāju, kas tiem palīdzētu izmantot jaunās iespējas. Skolu sistēmām ir grūtības sniegt pietiekamas pamatprasmes, piemēram, digitālās un uzņēmējdarbības prasmes vai sociālās un pilsoniskās prasmes. Šis jautājums ir jārisina. Centieni uzlabot izglītības kvalitāti ir mērķis, kas ir svarīgs visām dalībvalstīm. Pat valstis, kurās ir labi rezultāti, nedrīkst gulēt uz lauriem. Augstas kvalitātes izglītības nodrošināšana ir nebeidzams uzdevums; tai ir nepieciešama pastāvīga uzmanība, pilnveidošana un pielāgošana.

Ir jāuzlabo efektivitāte: augstas kvalitātes un iekļaujošas izglītības sistēmu uzturēšanai ir sava cena un ir nepieciešams pienācīgs finansējums. Izdevumi izglītībai – kā izaugsmi veicinošs valsts izdevumu veids – var sekmēt sociālo taisnīgumu, kā arī inovatīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kas piedāvā labas iespējas iegūt darbu. Valsts izdevumi 2014. gadā – pirmo reizi trijos gados – pieauga reālā izteiksmē, sasniedzot 4,9 % no IKP³. Tomēr nav garantijas, ka valsts izdevumu pieaugums automātiski dos labākus rezultātus. Faktiski, salīdzinot *PISA* rezultātus un publisko izdevumu līmeni pirmsskolas un skolas izglītības jomā, atklājas lielas atšķirības tajā, cik efektīvi dalībvalstis izmanto savus līdzekļus. Šie pierādījumi liecina par to, cik ļoti svarīgi ir palielināt efektivitāti, t. i., pēc iespējas labāk izmantot ierobežotus resursus, lai nodrošinātu kvalitāti, vienlīdzīgumu un rezultātus.

Būtu jāpalielina politikas centieni efektīvāk ieguldīt jauniešos. Šā paziņojuma mērķis ir uzsvērt izglītības būtisko lomu un izklāstīt veidus, kā atbalstīt dalībvalstu centienus vai nu konkrētos izglītības sektoros (2. nodaļa), vai arī visā izglītības jomā (3. nodaļa). Šis paziņojums ir daļa no plašāka pasākumu kopumu jauniešu atbalstam. Atjaunotie centieni uzlabot un modernizēt izglītību ir cieši saistīti ar un daļēji balstās uz “Jauno prasmju programmu Eiropai”⁴, kas tika uzsākta 2016. gada jūnijā. Darbības, kas noteiktas saistībā ar minētajām iniciatīvām, ir savstarpēji papildinošas un pastiprinošas.

---

² Skolu aptauja: *ICT in Education Benchmarking Access, Use and Attitudes to Technology in Europe's Schools* (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/KK-31-13-401-EN-N.pdf>).

³ Šis ES vidējais rādītājs neļauj saskatīt ievērojamas atšķirības dalībvalstu vidū. Konkrētās dalībvalstīs izdevumi izglītībai procentos no IKP svārstās no 3 % līdz 7,2 %.

⁴ COM (2016) 381 *final* — “Jaunā prasmju programma Eiropai — kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbināmības un konkurētspējas stiprināšanai”. Programma ir vērsta uz to, lai vairāk cilvēku apgūtu labākas prasmes, lai esošās prasmes tiktu labāk izmantotas un lai tiktu uzlabotas iemaņas, zināšanas un informācija.

2. Labāks ES atbalsts dalībvalstīm, lai tās modernizētu skolas un augstākā līmeņa izglītību

ES var atbalstīt dalībvalstu reformu centienus modernizēt skolas un augstākā līmeņa izglītību. Komisija 2017. gadā iesniegs konkrētas iniciatīvas par to, kā risināt galvenos jautājumus tādās jomās kā skolas un augstākā līmeņa izglītība. Minētās iniciatīvas tiks sagatavotas, pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu un cieši sadarbojoties ar galvenajām ieinteresētajām personām dalībvalstīs, piemēram, ar skolēnu, skolotāju, skolu vadītāju un vecāku apvienībām, sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

2.1. Skolas un pirmsskolas izglītība

Pirmsskolas izglītība un aprūpe

Kvalitatīva pirmsskolas izglītība un aprūpe ir būtiska, lai nodrošinātu pamatu personības attīstībai un pastāvīgai apmācībai. Dzīves pirmie gadi ir ļoti svarīgi kognitīvo un nekognitīvo prasmju attīstīšanai. Agrīnas attīstības trūkumu ir grūti kompensēt vēlākā dzīves posmā. Turpretim augstas kvalitātes izglītība agrīnā vecumā ir stingrs pamats, lai visas dzīves laikā vieglāk apgūtu iemaņas.

Augstas kvalitātes pirmsskolas izglītība ir efektīvs un iedarbīgs līdzeklis, lai veicinātu sociālo taisnīgumu. Tā palīdz samazināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas un zemu sasniegumu līmeni, un tai ir būtiska nozīme izglītības trūkumu pārvarēšanā, dodot bērniem no neaizsargātas sociālekonomiskās vides lielākas iespējas sociālās mobilitātes jomā virzīties uz augšu. Turklāt kvalitatīvas pirmsskolas izglītības un aprūpes izmaksas ir relatīvi mazas, un tā ir daudz efektīvāka nekā koriģējoši pasākumi turpmākajā dzīvē. Tādēļ visi mēģinājumi uzlabot izglītību un izglītības sistēmu efektivitāti ir jāsāk ar apskatu par to, kas notiek pirmsskolas vecumā.

Kvalitātes un pieejamības jautājums. Dalībvalstis ir gandrīz sasniegušas 95 % etalonrādītāju, kas noteikts ar sistēmu sadarbībai izglītības un apmācības jomā (*ET 2020*), attiecībā uz pirmsskolas izglītības un aprūpes sniegšanu, ES vidējam līdzdalības rādītājam 2014. gadā sasniedzot 94,3 %⁵. Taču bērni no nelabvēlīgas sociālās vides un minoritāšu grupām joprojām ir nepietiekami pārstāvēti⁶. Tomēr pirmsskolas izglītība un aprūpe var radīt pozitīvu ietekmi uz iespēju vienlīdzību un sociālo mobilitāti tikai tad, ja tā ir visiem pieejama, nedārga un kvalitatīva. Lai sasniegtu šos mērķus, būs jāveic turpmāki uzlabojumi. Jo īpaši ir nepieciešams ieguldīt augsti kvalificētos un apmācītos pedagogos un izstrādāt mācību programmas, kas stimulē bērnus un sekmē viņu mācību procesu.

Komisija turpinās atbalstīt dalībvalstis saistībā ar augstas kvalitātes pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšanu un centīsies vairāk palīdzēt dalībvalstīm savstarpēji mācīties un saprast, kas darbojas vislabāk. Tādējādi tiks nodrošināts, ka bērni veic labu pāreju no pirmsskolas izglītības uz sākumskolas izglītību.

Skolas izglītība

⁵ 2016. gada izglītības un apmācības pārskats (ec.europa.eu/education/monitor).

⁶ J. Bennet, 2012, *Early childhood education and care (ECEC) for children from disadvantaged backgrounds: Findings from a European literature review and two case studies.*

Eiropai ir jāattīsta un jāmodernizē skolas izglītība. Daudzas skolas izglītības sistēmas ne vienmēr var reaģēt uz vērienīgām un sarežģītām pārmaiņām mūsu sabiedrībā un ekonomikā. Ir nepieciešams, lai skolas pielāgotos mainīgajiem apstākļiem, kuros tās darbojas, tostarp digitālajam laikmetam un arvien pieaugošajai skolēnu dažādībai. Lai risinātu visus šos jautājumus, ir ne tikai jāpielāgo skolu mācību programmas, bet arī jādažādo pasniegšana un mācīšanās, lai apmierinātu visu izglītojamo vajadzības. Tas, ka kāds ir daļa no vienas un tās pašas izglītības sistēmas ne vienmēr nozīmē, ka visiem tiek sniegtas vienādas iespējas. Izglītības kvalitāte vienā un tajā pašā izglītības sistēmā ievērojami atšķiras. Šīs problēmas uz skolu izglītības sistēmu pārvaldību rada arvien pieaugošu spiedienu veicināt augstākas kvalitātes izglītību un iekļaušanos sabiedrībā, izmantojot ilgtspējīgu inovāciju. Eiropai jāgādā, lai digitālā plaša nepalielinātos un lai visiem tiktu nodrošināta pienācīga piekļuve digitālajiem resursiem un infrastruktūrai.

Cieša saikne starp skolām un to vidi ļauj tām labāk pielāgoties īpašiem vietējiem apstākļiem. Tas ļauj stiprināt skolu sadarbību ar vietējo kopienu un piedāvāt jauniešiem lietderīgāku mācību pieredzi papildus skolas un formālās izglītības struktūrām. Pareizais līdzsvars starp skolu autonomiju un atbildību palīdz uzlabot izglītības sistēmas un radīt augstas kvalitātes rezultātus.

Pasniegšanas un skolu vadības kvalitāte ir ļoti būtiska. Viens no galvenajiem elementiem, lai uzlabotu kvalitāti, sociālos rezultātus un efektivitāti skolās, ir sniegt lielāku atbalstu skolotājiem un skolu vadītājiem. Skolotājiem ir būtiska nozīme zināšanu, kopīgu vērtību un atbalsta sniegšanā skolēniem no neaizsargātas sociālekonomiskas vides. Lai skolotāji varētu tikt galā ar šo grūto uzdevumu, ir jāveic stratēģisks ieguldījums efektīvā skolas vadībā un skolotāja profesijā, kuras pamatā ir lieliska sākotnējā izglītība, darbs komandā un profesionālā pilnveide visas karjeras laikā. Digitālās iemaņas un prasmes ir jāiekļauj skolotāju apmācībā gan pirms darba uzsākšanas, gan darba vietā, un tām jāsaņem aktīvs atbalsts no skolu vadītājiem.

Komisija plāno veikt šādus pasākumus:

- pamatojoties uz jaunajiem **2016. gada PISA** datiem, kā arī uz **sadarbību ar ESAO**, izdarīt politikas secinājumus un atbalstīt politikas veidošanu ES un valstu līmenī, lai uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti skolās;

- saskaņā ar “Jauno prasmju programmu Eiropai” pārskatīt 2006. gada **mūžizglītības pamatprasmju paraugkritēriju sistēmu**, lai atjauninātu tās pašreizējās definīcijas un pielāgotu to jaunām vajadzībām sabiedrībā un ekonomikā, un no jauna piesaistītu uzmanību mācību rezultātiem un veicinātu izglītojamo prasmju attīstību;

- atbalstīt **uzņēmējiem raksturīgu domāšanas veidu un prasmes** (veicinot iniciatīvas, radošuma, inovācijas un atbildības sajūtu) un **izglītību uzņēmējdarbības jomā**, izmantojot mērķtiecīgus pasākumus, kuros dalībvalstis tiek mudinātas veicināt to, ka visi gūst uzņēmējdarbības pieredzi pirms sākotnējās izglītības pabeigšanas;

- saskaņā ar “Jauno prasmju programmu Eiropai” pastiprināt sadarbību ar dalībvalstīm, interešu grupām un nozari **“Digitālo prasmju un darbvietu koalīcija”**, iekļaujot *ET 2020* darba grupu jautājumos par digitālām prasmēm, lai apzinātu problēmas un īstenotu paraugpraksi digitālās izglītības jomā;

- ierosināt politikas regulējumu un izstrādāt projektu **Padomes ieteikumam par sociālās iekļaušanas un kopīgu vērtību veicināšanu ar izglītību un neformālu mācīšanos**, lai sniegtu atbalstu un norādījumus dalībvalstīm;

- aktīvi **atbalstīt skolotāju izglītību un nepārtrauktu profesionālo izaugsmi** saistībā ar efektīvu to kopīgo vērtību nodošanu, balstoties uz kurām Savienība ir dibināta;
- veicināt iekļaujošu izglītību, turpinot attīstīt **skolām paredzēto Eiropas rīku komplektu**, kā arī izmantojot *Erasmus+* un “Apvārsnis 2020” finansējumu, tostarp **skolu apvienības atbalstu iekļaušanai** ar mērķi veicināt labu praksi attiecībā uz iekļaujošu mācīšanos (piemēram, migrantu izcelsmes skolēnu integrācija un kopīgu vērtību sniegšana);
- piedāvāt mērķtiecīgus un novatoriskus **savstarpējās mācīšanās pasākumus**, lai stimulētu politikas apguvi skolu sistēmu pārvaldības jomā (kvalitātes nodrošināšana, resursu izmantošanas optimizēšana, izglītojamo pāreja izglītības sistēmā);
- izmantot **Eiropas Sociālā fonda starptautiskos tīklus**, lai apmainītos ar labo praksi, jo īpaši mācību un prasmju tīklu. Šis tīkls sniedz pārrobežu savstarpēju mācību iespējas, lai palīdzētu dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām uzlabot savu politiku un praksi, pārvaldot Eiropas strukturālā un investīciju fonda ieguldījumus mācībās un prasmēs;
- mudināt izmantot **Eiropas strukturālos un investīciju fondus**, lai modernizētu izglītības un apmācības sistēmas un nodrošinātu labāku piekļuvi kvalitatīvai izglītībai, un samazinātu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas apmēru;
- turpmāk pilnveidot **e-mērķsadarbības portālu** un **“School Education Gateway”** un atbalstīt konstruktīvu apmaiņu starp skolotājiem un citiem praktiķiem par to, kas darbojas skolu izglītībā.

2.2. Augstākā izglītība

Eiropai ir jāpaātrina augstākās izglītības modernizēšana. Pēdējos gados paplašināta pieeja augstākajai izglītībai ir neapšaubāmi bijis viens no galvenajiem Eiropas veiksmes stāstiem. Tomēr Eiropas universitātēm un augstākās izglītības iestādēm joprojām ir ārkārtīgi grūti rast risinājumu pieprasījumam pēc augsta līmeņa prasmēm sabiedrībā un ekonomikā. Lai gan ir personāla, studentu un ieinteresēto personu vidū ir vērojami daudzi izcilības un apņemšanās piemēri, Komisijas nesekmīgajā sabiedriskajā apspriešanā⁷ tika paustas bažas par neatbilstību starp augstākās izglītības iestāžu pašreizējo sniegumu un prasmēm, kas augstskolu absolventiem vajadzīgas panākumu gūšanai.

Pasniegšanas kvalitāte ir svarīgs faktors augstākās izglītības kvalitātes uzlabošanai. Akadēmiskā personāla pedagoģiskajā apmācībā ir jāiegulda lielākas pūles, un tā ir joma, kura parasti ir bijusi mazāk novērtēta nekā pētniecības rezultāti. Augstākajā izglītībā jo īpaši ir jāuzlabo pasniegšanas statuss un kvalitāte. Tam ir nepieciešams progress augstas kvalitātes pasniegšanas attīstīšanas, atzīšanas un atalgošanas jomā. Turklāt aizvien pieaugošā skolnieku dažādība padara profesionālu pasniegšanu arvien neatliekamāku. Skolotājiem ir jābūt labi sagatavotiem un apmācītiem, lai tie varētu parūpēties par studentiem, kuriem ir atšķirīga izcelsme, gaidas un vajadzības.

Komisija 2017. gadā nāks klajā ar iniciatīvu kopumu augstākās izglītības jomā. Augstākās izglītības modernizācijas programma sniedz atbalstu dalībvalstīm, izglītības iestādēm, mācībspēkiem un studentiem, lai uzlabotu izglītību un apmācību visā ES. Lai

⁷ SWD(2016) 195 final.

nodrošinātu stabili pamatu turpmākam darbam, Komisija 2017. gadā iesniegs modernizētu⁸ un atjauninātu augstākās izglītības programmu, kurā tiks ņemtas vērā atbildes uz 2016. gada sākumā noslēgto sabiedrisko apspriešanu par ES sadarbības prioritātēm.

Komisija plāno veikt šādus pasākumus:

- palīdzēt augstākās izglītības iestādēm labāk nodrošināt jauniešus ar iemaņām un prasmēm, kas tiem vajadzīgas mūsdienu sabiedrībā, atbalstot ciešāku sadarbību efektīvai programmu izstrādei un labai politikai. Saskaņā ar paziņojumu “Jauno prasmju programmā Eiropai” un centieniem uzlabot faktu bāzi politikai un praksei augstākajā izglītībā Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai datus par absolventu nodarbinātības un sociālajiem rezultātiem (“**augstskolu absolventu apzināšana**”) padarītu pieejamākus, aptverot arī profesionālās izglītības un apmācības sektoru;
- palielināt augstākās izglītības iestāžu devumu reģionālās inovācijas jomā, **veidojot arvien ciešāku saikni starp universitātēm, uzņēmumiem un citām organizācijām** un izmantojot arī pārdomātas specializācijas stratēģijas Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietvaros, tādējādi bruģējot ceļu starp augstāko izglītību un darba vietām;
- uzlabot **mijiedarbību starp pētniecību un pasniegšanu**, lai nodrošinātu, ka pasniegšana ir balstīta uz jaunākajām zināšanām un ir pienācīgi atzīta, un ka augstskolu absolventiem ir ļoti labas analītiskās un problēmu risināšanas spējas;
- lai veicinātu **piemērotus un efektīvus ieguldījumus augstākajā izglītībā** un atbalstītu dalībvalstu iestādes, Komisija 2017. gadā pievērsīsies trim darbības virzieniem:

līdzekļu efektīva izlietojuma pārskatīšana, piesaistot ārējus ekspertus un koordinējot to ar darbu, ko pašlaik veic ESAO (ziņojums 2018. gada sākumā);

pastiprināta programma līdzbiedru konsultēšanai par finansēšanas sistēmu izstrādi, pamatojoties uz sekmīgiem izmēģinājuma projektiem Čehijas Republikā un uz pasākumu, kas pašlaik tiek sākti Slovēnijā;

rīcības izpēte Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitātes uzlabošanai, lai atbalstītu augstāko izglītību. Šis darbs, ko vada Kopīgais pētniecības centrs un finansē *Erasmus+*, ietver analīzi par to, kā augstākā izglītība tiek iesaistīta pārdomātas specializācijas stratēģiju īstenošanā un konkrētu padomu sniegšanā reģionālām iestādēm un ieinteresētajām personām par to, kā optimizēt darbības, lai panāktu maksimālu ietekmi. Sākot ar diviem izmēģinājuma reģioniem, nodoms ir paplašināt darbu, pamatojoties uz pašreiz izdarīto.

3. Lielāks atbalsts dalībvalstīm, lai tās virzītu reformas labākām izglītības sistēmām

Izglītības politikas darba kārtībā tiek noteikta par prioritāti. Centieni veicināt programmu labākai izglītības kvalitātei un sniegumiem ir jāsāk ar izpratnes veicināšanu par nepieciešamību steidzami rīkoties. Tā kā daudzi labas izglītības ieguvumi rodas citās

⁸ Komisija 2011. gada 20. septembrī nāca klajā ar paziņojumu “Atbalsts izaugsmei un darbavietām — par Eiropas augstākās izglītības sistēmu modernizācijas programmu” (COM(2011) 567 final).

politikas jomās, piemēram, sociālajā, pilsonības, nodarbinātības, ekonomikas vai drošības politikas jomā, izglītības reformas ir nepieciešams skatīt plašākā kontekstā. Apspriešana augstākajā līmenī var palīdzēt radīt vajadzīgo politisko impulsu, lai izglītības sistēmu kvalitātei tiktu pievērsta lielāka uzmanība un tiktu veikti pasākumi tās uzlabošanai.

Izglītības reformu veikšana saskaņā ar Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Jau šobrīd nodarbinātības pamatnostādnes⁹ ir ietvertas pilnvaras vadīt izglītības reformas, un jautājumi, kas saistīti ar izglītību, ir daļa no saskaņā ar Eiropas pusgadu veiktā darba. Eiropas pusgada ietvaros izglītības faktu bāzi varētu turpmāk stiprināt, labāk izmantot analītisko ziņojumu “Izglītības un apmācības pārskats”. Turklāt varētu arī izpētīt, kā ESAO datus par prasmēm varētu labāk izmantot kā rādītājus vai etalonu, lai uzraudzītu progresu saistībā ar izglītības rezultātu kvalitātes uzlabošanu.

Atbalsts dalībvalstu reformu centieniem. Lēmums par to, kā attīstīt savas izglītības un apmācības sistēmas ir dalībvalstu pārziņā. Lai modernizētu un uzlabotu izglītību, ir nepieciešamas reformas, kuru pamatā ir labas zināšanas par to, kas labi darbojas izglītības jomā. Rīcība ES līmenī var palīdzēt sniegt informāciju lēmumpieņēmējiem dalībvalstīs par politikas izvēlēm, sniedzot salīdzināmus datus, stiprinot faktu bāzi, veicot analīzi un salīdzināšanu, sekmējot savstarpēju mācīšanos, apmainoties ar zināšanām par labu praksi un piedāvājot mērķtiecīgu atbalstu, kura pamatā ir notiekoša sadarbība ar vairākiem iekšējiem un ārējiem datu sniedzējiem, tostarp ar ESAO.

Sadarbības uzlabošana starp politikas jomām. Ņemot vērā savstarpējās saiknes starp izglītību un citām politikas jomām, varētu stiprināt sadarbību visās politikas jomās. Tas varētu notikt apvienotu politisku diskusiju veidā, sasaistot izglītību ar ekonomikas, finanšu, nodarbinātības, sociālās aizsardzības, veselības un sociālās integrācijas politiku, tostarp attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo integrāciju. Izglītībai ir nozīmīga loma tādas radikalizācijas novēršanai, kas rada vardarbīgu ekstrēmismu¹⁰. Šāda sadarbība būtu arī noderīga, lai uzlabotu faktu bāzi par to, kas labi darbojas izglītības jomā.

Pastiprināta pievēršanās efektivitātei. Politikas centienus saistībā ar izglītības efektivitātes palielināšanu varētu sekmēt, apvienojot izglītības jomas un citu politikas jomu, jo īpaši sociālās iekļaušanas, nodarbinātības, ekonomikas politikas un publisko finanšu jomas, dalībnieku pieredzi. Mērķis ir sasniegt labākus rezultātus. Novatorisks elements būtu sadarbība, piemēram, ar Ekonomikas politikas komiteju, Nodarbinātības komiteju vai Sociālās aizsardzības komiteju. Pamatojoties uz pozitīvo pieredzi, kas gūta veselības un ilgtermiņa aprūpes jomā, Komisijas dienesti kopā ar Ekonomikas politikas komiteju (un citām attiecīgām struktūrām) varētu sagatavot analīzi par izglītības politiku un sistēmām, to efektivitāti un veiktspēju. Šāds darbs varētu arī sekmēt ciešāku sadarbību starp Padomes sastāviem, piemēram, starp Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomi, Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības padomi un Ekonomikas un finanšu padomi.

Komisija plāno veikt šādus pasākumus:
----

⁹ LESD 146. pantā ir noteikts, ka dalībvalstis nodarbinātības veicināšanu uztver par kopīgu interešu jautājumu un savas darbības šajā sakarā koordinē Padomē. Saskaņā ar LESD 148. pantu Padome nosaka pamatnostādnes, ko dalībvalstis ievēro savā nodarbinātības politikā.

¹⁰ Skatīt informāciju par izglītības lomu radikalizācijas novēršanā “Atbalsts tādas radikalizācijas novēršanai, kas ved uz vardarbīgu ekstrēmismu” (COM(2016)379).

- izveidot **vienkāršu tiešsaistes piekļuvi labai praksei** saistībā ar to, “kas darbojas izglītības jomā”, un tas būtu kā vienots kontaktpunkts, kurā tiktu izmantoti un papildināti jau pastāvošie tiešsaistes rīki;
- atbalstīt dalībvalstu pašreizējos centienus neatpalikt no digitālās pārveides izglītībā;
- piedāvāt spēcīgāku un plašāku pielāgoto politikas atbalstu dalībvalstīm, izmantojot **līdzbiedru konsultēšanu**, pulcinot profesionālus līdzbiedrus no valstu pārvaldes iestādēm, lai sniegtu ārējas konsultācijas kādai valstij, kas lūdz atbalstu izglītības reformu jomā;
- stiprināt **faktu bāzi** (jo īpaši, izmantojot ikgadējo izglītības un apmācības pārskatu), kā arī uzlabot **analīžu** kvalitāti (piemēram, veicinot sadarbību starp politikas jomām un iesaistot tādas struktūras, kā piemēram, Ekonomikas politikas komiteja), lai likvidētu zināšanu trūkumu par galvenajiem faktoriem, kas labi funkcionējošu sistēmu pamatā;

4. Noslēgums

Lai modernizētu un uzlabotu izglītības kvalitāti, ir vajadzīgas reformas. Lēmums par šo reformu īstenošanu ir dalībvalstu pārziņā. Tajā pašā laikā tas ir visu dalībvalstu kopīgās interesēs, lai šīs reformas panāktu progresu un sniegtu rezultātus, kuri sniegtu labumu Eiropai kopumā, piemēram, sociālās kohēzijas un taisnīguma, lielākas izaugsmes, nodarbinātības, inovācijas un konkurētspējas veidā.

ES var palīdzēt dalībvalstīm īstenot to centienus. Šajā paziņojumā izglītības uzlabošana un modernizēšana tiek izvirzīta par galveno prioritāti ES darba kārtībā. Šeit ir izklāstītas tādas mērķtiecīgas darbības ES līmenī, kuras var sniegt atbalstu dalībvalstu centieniem īstenot reformas un kuras var palīdzēt veidot kopīgu programmu, ar ko augstas kvalitātes izglītību padarīt par reālu iespēju visiem.